

Ötödik díjazott

KOLTAI JENŐ

magyar testnevelésért és sportért végzett, sikerekben gazdag munkássága
MAGYAR ÖRÖKSÉG

In memriam: a „Dobópápa”*

Dr. Koltai Jenő a Testnevelési Főiskola első rektora, nyugalmazott egyetemi tanár, a Magyar Atlétikai Szövetség egykori vezető edzője életének 87. évében, 2004. december 29-én elhunyt.

Koltai professzor a testnevelő tanári és az edzői pálya minden területét bejárta. 1943-ban a TF-re került tanársegédi beosztásba, 1945-46-ban a Pápai Állami Líceum és Tanító-képző Intézet testnevelő tanára. 1947-től mint rendkívüli főiskolai tanár, visszakerült a TF-re.

Öt sportágban szerzett edzői képesítést: atlétikában és ökölvívásban mesteredzői (mindkét tantárgyat oktatta a TF-en), valamint labdarugó, tenisz és kosárlabda edzői diplomával is rendelkezett.

1961-től mesteredző, 1963-tól főiskolai tanár, 1954-57 között, illetve 1968-tól 1976-ig az Atlétikai Tanszék vezetője volt. 1973-tól főigazgató, majd 1975-től – a TF egyetemi rangra emelésétől – egyetemi tanár és a világhírű intézmény első rektora 1979-ig. Elévülhetetlen érdemei vannak a Testnevelési Főiskola egyetemmé válásában!

1965-től a magyar férfi atlétaválogatott szövetségi kapitánya, 1967-68-ban a magyar válogatott vezető edzője volt. Szakmai vezetése alatt 1968-ban Mexikóvárosban minden idők legeredményesebb szereplésüket produkálták atlétáink. Ezen az olimpián öt érmet (ebből kettő arany) és még három döntőbeli helyezést értek el dobóink.

Irodalmi tevékenysége a testnevelés és a sport területén széles skálán mozgott, közreműködött testnevelési irányelvek, tantervek, segédletek készítésében, a tömegek sportolására kiválóan alkalmas, atlétikát népszerűsítő írásai jelentek meg, a testnevelő tanárok és szakedzők képzését szolgáló tankönyveken, jegyzeteken és tudományos igényű tanulmányokon szerepel szerzőként a neve. Szakcikkei, könyvei több országban megjelentek, oktató filmjei közül az *Erőfejlesztés* és a *Gerelyhajítás* nemzetközi sportfilmfesztiválon díjat nyert. Olimpiai bajnok és helyezett, Európa bajnok és számos egyéb világversenyen értékes helyezést, országos bajnokságokat és csúcsokat elért tanítványai sora fémjelzi magas szintű edzői tevékenységét.

Abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy mint TF-es hallgató tanítványa, később kollégája lehettem. Mindenekelőtt magas szintű tudásával, hiteles emberségével, példamutatásával, a nehéz időkben is korrekt politikai magatartásával hatott környezetére, tanítványaira.

Mi, testnevelő tanítványai ebben az igényes és hiteles szakmai műhelyben ismertük meg a fiatal, nyers ambícióink munkává nemesítésének szépségét, annak folyamatát, a mindennapi apró munkán alapuló analitikus megközelítés örömét.

*Az eredeti laudációhoz a szerkesztés során nem sikerült hozzáférni. Az itt közölt szöveg Koltai Jenő tanítványának és kollégájának a megemlékezése mesteréről, megjelent a *Magyar Edző* 2004/4. számában. Az írást a szerző hozzájárulásával vettük be a kötetbe.

A Koltai professzor által kialakított tanári és edzői műhely világhírű volt. Ez az életpálya azért csodálatos és felelősségteljes hivatás, mert „élő anyaggal” kell dolgozni, ami egyben a legjobban formálható, de egyben a „legkényesebb” is, ezért sokoldalú tudást, szakértelmet igényel. Az „anyag”, akiket alakítani kellett, akikkel dolgozott, volt olyan kényes, robbanékony és változó, mint jelenünk. Ebben a légkörben formálta tanítványait. Pontosan tudta, kiből mi hozható ki. Óvta, és a megvalósítható lehetőségei felé terelte a tehetségeket, teret engedve az egyéni kibontakozásnak, úgy kötött, hogy felszabadított. Sok nagy tanár-egyéniesség, edző, olimpiai bajnok, Európa-bajnok és helyezettek kerültek ki ebből a világhírű műhelyből. Ebben a világhírű dobóiskolában olyan olimpiai bajnokok nevelkedtek, mint Németh Angéla, Németh Miklós, az ezüst- és bronzérmeket elérő Kulcsár Gergely gerelyhajítók, valamint az ötödik helyezett súlylökő Nagy Zsigmond.

Az volt a hitvallása, hogy a testnevelő és edzői pálya a hitelesség, a produkálás, a szüntelen tanulás, készülés újabb feladatokra ez az eredményesség, a megmaradás alapja. Mindig inspirált bennünket a továbbtanulásra, hogy a testkultúra közvetítőinek ismerniük kell a határtudományokat, mert minél többet tudunk a tudományok területéről, annál többet tudunk hozzáadni a tanári és edzői hivatásunkhoz.

Tudományos alapossággal először Koltai professzor vizsgálta az atlétikai dobásokban megnyilvánuló és alkalmazható biomechanikai törvényszerűségeket, az izommechanikai elvek érvényesülését. Hirdette, hogy naprakésznek kell lenni, minden órára, minden edzésre, foglalkozásra újjá kell teremteni magunkat, versenylázat érezve, mert a sztereotip oktatás hatástalan, és sivár lelkeket teremt.

Olyan iskolát teremtő testnevelő volt, aki a magyar testkultúra, a testnevelés és sport hagyományait emelte magasba, és a TF több, mint háromnegyed évszázados kertjében – közel fél évszázadon át – nem csak tudást közvetített, hanem példát adott, jellemet formált, szüntelenül oltott, nyesett és nemesített.

Koltai professzor úrról elmondható, hogy győztes atlétája volt az életnek, mert tanári, edzői, kutatói és vezetői pályáját maradéktalanul kitöltötte. Szellemi örökségül hagyva ránk, hogy a TF-et, mint a testkultúra szellemi központját, annak hagyományait kell továbbvinni és fejleszteni, mint ahogy azt kiváló elődeink tették.

Az utóbbi tíz évben az Atlétika Tanszék tagjai közül rendszeresen meglátogattuk. Ezek a meghitt összejövetelek, kölcsönös tájékoztatások, nézeteink összevetése és a viták után, melyekből kilépve mindig gazdagabbaknak, többnek éreztük magunkat.

Ez az életmű egyszeri, és megismételhetetlennek tűnik, mindannyiunk büszkesége és egyben követésre méltó példája. Szeretnénk, ha ez az elismert életpálya mindenkori példaképpé válhatna felnövekvő testnevelő tanár- és edzőnemzedék számára.

Egy korszakot lezáró személyiséget veszítettünk el, gyászolunk, akivel már csak könyvei, tanulmányai lapjain és a tanítványok emlékezetében találkozhatunk. Fájdalmunkba szorongás is vegyül, amikor megpróbáljuk tudomásul venni szeretett tanárunk elvesztését.

Dr. Szécsényi József
egyetemi tanár

Életrajz

Koltai Jenő (*1917. március 1. Pápa) pedagógus. 1936-1941: a Testnevelési Főiskolán (TF) tanul. 1942-1943: a komáromi gimnázium testnevelő tanára. 1943-1945: a TF tanársegéde, 1945-1946: a pápai tanítóképző testnevelő tanára, 1947-1951: a TF rk. tanára, 1951-1963: docense, 1954-1957, 1968-1976: atlétikai tanszék vezetője, 1963-1975: főiskolai tanár, 1973-1975: főigazgató, 1975- egyetemi tanár, 1975-1978: rektor, 1979-től nyugdíjas. Kutatási területe az iskolai testnevelési tantervek, a sportolói teljesítményfokozás korszerűsítése, az atlétika elmélete és módszertana. 1949-1969: az atlétaválogatott dobóedzője, 1965-1966: szövetségi kapitánya, 1967-1968: vezetőedzője.
